

NEHÁZEJTE PERLY SVINÍM

Kázání ze soboty 8.10.2016 - br. Marek Jonczy

I. Úvod

Neházejte perly sviním je jeden z těch biblických výroků, které v češtině zdomácněly natolik, že se používají i v běžném životě. Ten výrok je srozumitelný všem. Neplýtvat něčím vzácným pro ty lidi, kteří nevědí o co jde a pohrdají tím. A tak se i slovo o perlách a sviních stalo jakousi obecnou moudrostí, kterou spousta lidí cituje a používá, dle potřeby. Velmi často si tímto veršem omluví svou lhostejnost ke každému, který je jiný než oni. Jsou i tací, kteří v tomto výroku nacházejí obhajobu své nadřazenosti a sebejistoty.

My křesťané možná tento výrok občas rádi používáme ve smyslu obhájení dalšího nešíření evangelia. "Co jim budu ještě dále povídat? Takové perly jim tady nabízím a oni o to vůbec nestojí. Proč bychom tedy s nimi tedy dále ztrácel čas?"

Je ale toto skutečný a původní význam výroku z Matoušova evangelia? Co jim myslel Ježíš? Odpověď není až tak snadná, jak se možná na první pohled zdá. Musím říci, že i já jsem při větší pozornosti měl vždy s tímto textem docela problém. Dějiny církve nabízejí celou řadu výkladů a tak jsem se rozhodl s tímto textem popasovat a najít pro sebe srozumitelnější pochopení. Vás bych rád v tuto chvíli k tomuto promyšlení pozval.

II. Rozbor textu

Rozbor výroku není až tak složitý. Svatým se tu rozumí maso obětované v chrámu. Šlo o pokrm, který náležel pouze kněžím a obětujícím. Bylo by svatokrádeží, kdyby někdo takové maso hodil psům. Mluví-li se v bibli o psech, pak se v žádném případě nejedná o domácí mazlíčky, které občas rádi přikrmíme nějakou vybranou šunčičkou. Šlo vždy o psy toulavé, špinavé a nečisté a hlavně zákeřné. Dávat takovým psům svatý pokrm tedy nemělo v očích židů vůbec žádný smysl. Pes jím nezkroutne a ještě může dárce pokousat. Házet perly sviním je úplně podobná hloupost. Perla – tedy nějaká cennost, moudrost, má být pro člověka, prasata však chtějí něco pořádného ke žrádlu, a když to nedostanou jsou stejně zákeřné a zlé jako psi.

Být nazván psem nebo sviní znamenalo ve starověku a tedy i biblické symbolice vždy výraz nejlubšího opovržení. Židé za ně považovali všechny bezbožné, falešné vůdce, blázny, všechny kulticky nečisté, prostitutky, celníky, pohany a vůbec všechny na okraji společnosti.

A tady nám nastává první problém. Je skutečně možné, že měl Ježíš na mysli právě takovou interpretaci? Skutečně i on mířil tímto výrokem na všechny tyto skupiny lidí? Skutečně i on cejchuje osoby na psy a svině? A je pro něj zbytečné takové lidi oslovovat? Když se nad tím zamyslíme, tak nám k Ježíši takové přemýšlení moc nesedí. Ale koho pak jiného má tedy Ježíš na mysli?

III. Kontext výroku

Odpověď není jednoznačná. Přesto se pokusme nahlédnout na širší kontext tohoto výroku. Je potřeba zohlednit, že Matouš zařazuje tento Ježíšův výrok do kázání na hoře za známé výroky o toleranci k druhým. Nejdříve upozorňuje na to, abychom nesoudili druhé, nepovyšovali se nad druhými a byli si vědomi toho, že jakou měrou budeme tyto lidi soudit, bude i nám naměřeno. Teprve na tyto texty navazuje náš zkoumaný výrok.

Zatímco předchozí výroky nás nabádají k větší toleranci k druhým, text o perlách a sviních stojí, jako by v opozici a protíváží tomu, co bylo doposavad řečeno. Jako by i mince tolerance a trpělivosti s druhými měla své dvě strany mince. A ta druhá strana upozorňuje na to, že také vstřícnost a trpělivost s druhými má své hranice.

V Ježíšově době Rabíni velmi často řešili otázku, jak dlouho má být člověk trpělivý, když někoho napomíná. Jedni říkali, dokud na vás nezačnou křičet. Druzí říkali dokud vás neuhodí. A ti, kteří tuto hranici posouvali nejdál, říkali, domlouvejte jim tak dlouho, dokud vás neproklejí.

K vymezování hranic vůči druhým odkazuje koneckonců i známý text z Matoušova evangelia 18 kapitoly, kde se řeší problém, co se má dělat s lidmi, kteří udělali chybu. Ježíš reagoval slovy. Nejdříve si to se svým bratrem zkus vyjasnit mezi čtyřma očima, když to nepomůže někoho si k sobě přivzi nějakého svědka a když ani to nepomůže oznam tu věc církvi. Nedá-li si říct ani potom, **necht' je ti jako pohan a celník**. I zde Ježíš nehovoří o určitých hranicích naší tolerance vůči druhým.

Někteří lidé mají názor na Ježíše, že to byl vlastně jen takový laskavý "hipík", který měl se všemi "svatou" trpělivost, se všemi to myslel dobře. Všem opouštěl, všechny a všechno toleroval a nabádal k tomu všechny ostatní. V kontrastu těchto výroků však nelze takovou teorii potvrdit. I Ježíš uznával pravidla a to zejména v mezilidských vztazích a komunikaci. A k tomu zřejmě směřuje i náš zkoumaný výrok o perlách a sviních.

IV. Jak poznat hranici tolerance?

Je-li tomu tak a výrok směřuje tímto směrem, tak nám schází odpověď na otázku, jak takovou hranici poznat? Ježíš na tuto otázku v tomto případě neodpovídá a na rozdíl od Rabínů neurčuje, kde přesně se ona hranice nachází. Jakoby zde v podtextu zaznívalo Ježíšovo důrazné, ale zároveň laskavé: "Já vím, že ta hranice vůči druhým existuje. Já vím, že si člověk často připadá, jako když hází perly sviním – ale kde přesně se ta hranice nachází, musí objevit každý sám". Ježíš nás nechce ani v tomto případě vodit za ručičku. Dává nám prostor svobodně si tuto hranici zvolit. Nechává nás rozhodnout, které jednání lidí tolerovat, kterým lidem už je zbytečné něco říkat, a kde už nemá smysl druhé lidi o něčem přesvědčovat a nabízet jim pomoc.

Alle určitý návod nám Ježíš přece jenom poskytl. Poskytl nám ho v příkladu svého života. Ukázal nám, že lze tuto hranici posouvat co nejdál. Vzpomeňme jen jakou přezdívkou si Ježíš vysloužil. "Hle žrouť a pijan vína, přítel celníků a hříšníků". Vzpomeňme na Zachea, kterého Ježíš navštívil. Nikdo nechápal, jak někdo jako Ježíš může jít na večeři s takovým gauzerem s takovou s.... Ježíš však nejen, že šel, ale dokázal Zachea také změnit. Vzpomeňme na cizoložnici, která se schoulila u jeho nohou. Neodehnal ji, ale naopak se jí zastal proti všem těm rádobý spravedlivým. Ježíš dokázal být otevřený i na druhou stranu. Když ho nějaký farizeus chtěl chytit za slovo, Ježíš neměl problém s ním celý večer hovořit. Jinými slovy, **když hledíme na Ježíše, marně nacházíme situaci ve které by své slovo o perlách a sviních naplnil.**

Pokud opravdu chceme najít příklad, kdy Ježíš odmítá komunikaci s těmi, u kterých to nemá cenu, musíme jít až na konec evangelia. Teprve tam nacházíme několik situací, když Ježíš s někým odmítá mluvit.

Je to ale až ve chvílích, kdy někdo klade otázky, ale vlastně nechce znát odpovědi. Otázky jsou buď účelové, nástražné pastí, nebo mají za cíl zesměšňovat. Teprve v tu chvíli

Ježíš mlčel před Herodem, Jeruzalemskými kněžími, rozvášněným davem i samotným Pilátem. Mlčel ve chvíli, kdy rozpoznal zákeřnost a ne-touhu druhých opravdu slyšet. Teprve v této krajnosti rezignuje. Teprve v tu chvíli můžeme říci, že naplnil to, co bylo řečeno jeho slovy u Matouše v sedmé kapitole. I Ježíš jakby tímto odkryl své lidské hranice, aby je ale v zápětí znovu překročil, když na křížích prosil Boha za odpuštění pro ty, kteří nevědí co činí.

V. Závěr

Slovo o perlách a sviních je obecná zažitá moudrost. My křesťané ji taky rádi využíváme k tomu, abychom se ujistili o své nadřazenosti a sebejistotě. Vždyť přece my jediní máme správný návod na život a ten, kdo nechce slyšet a o naší pomoc nestojí, tomu tady přece nebudeme rozhazovat ty naše perly. Velmi snadno si i my lidi kolem nás ocejchujeme na psy a svině a textem z Matoušova evangelia máme vymalováno. V kontextu našeho dnešního přemýšlení a v kontrastu Ježíšova živého příkladu, nás však tento text dostává na trošku jinou rovinu.

Výrok o psech, perlách a sviních se nemá stát argumentem naší neochoty rozhazovat dobré věci těm, o kterých si myslíme, že je nepotřebují. Co když se má tento výrok v kontextu evangelia stát spíše motivací k tomu, dobré věci rozhazovat a to i s nejistým výsledkem? Každý máme právo na to, říct dost. Dál už to pro mě postrádá smysl někoho zachraňovat nebo tolerovat. Ježíš to koneckonců i tímto výrokem respektuje.

Chceme-li se však držet Ježíšova příkladu, pak bychom se takovou hranicí měli učit posouvat co nejdále. Skoro můžeme říci, že evangeliem se výrok o sviních a perlách stává až ve chvíli, kdy ho člověk nepoužije. Kdy se ho vědomě a z lásky k druhému zřekne. Kdy druhého nezatratí, ale dál si k němu trpělivě hledá cestu.

AMEN